

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281-88/18
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 37885 датум: 29. 11. 2018.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

МОНИТОРИНГ ПСИХИЈАТРИЈСКИХ УСТАНОВА

Извештај о посети Специјалистичкој амбуланти за ментално здравље Опште болнице у Панчеву

Београд, новембар 2018. година

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Секретаријат Националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Секретаријатом руководи секретар НПМ у складу са смерницама заменика Заштитника грађана, задуженог за заштиту права лица лишених слободе.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународна мрежа помоћи (ИАН).

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен у "Сл. гласник РС" бр. 25/18.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

УСТАНОВА	Специјалистичка амбуланта за ментално здравље Опште болнице у Панчеву
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011)
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са спољним сарадником-доктором специјалистом неуропсихијатрије
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета по Годишњем плану НПМ посета за 2018. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	23. новембар 2018. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
САСТАВ ТИМА	<p>Вођа тима: - Јелена Унијат <i>Секретаријат НПМ/Заштитник грађана</i></p> <p>Чланови тима: - Јелена Јелић <i>Секретаријат НПМ/Заштитник грађана</i> - Јелена Самарџић <i>Секретаријат НПМ/Заштитник грађана</i> - Др Радомир Самарџић <i>неуропсихијатар</i></p>

САРАДЊА ЗАПОСЛЕНИХ СА ТИМОМ НПМ

Руководилац и сви запослени Специјалистичке амбуланта за ментално здравље Опште болнице у остварили су пуну сарадњу са тимом Националног механизма за превенцију тортуре.

ОСНОВНА ЗАПАЖАЊА ИЗ ПОСЕТЕ

Према наводима руководиоца од 01. новембра ове године Психијатријско одељење Опште болнице у Панчево прерасло је у Специјалистички амбуланту за ментално здравље. Основни разлог наведене трансформације је зато што не поседују кревете и немају лежећих пацијената, па по том основу и не могу да буду одељење. Формално постоји и Дневна болница, али фактички не.

Амбуланта има посебан улаз. Чекаоница је пространа и чиста, пацијенти имају довољно места за седење док чекају на преглед. Ординације лекара су простране и добро осветљене. Тоалети су уредни и затечни у чистом стању.

У Амбуланти је тренутно ангажовано 4 неуропсихијатра (један је руководилац Амбуланта, а двоје су ангажовани по уговору о делу, који им се периодично продужава), 3 психолога (од којих је један на дужем боловању, тако да тренутно раде двоје), 1 социјални радник, 4 медицинске сестре и 1 спремачица.

Радно време Амбуланта је од 07 до 14 часова сваког радног дана. Према наводима руководиоца, дневно се укупно обави од 50 до 60 прегледа (по лекару од 15 до 20 прегледа). Прегледи се заказују, али се у хитним случајевима примају пацијенти и без заказивања. Дијагностички преглед траје око 45 минута у просеку, а остале врсте прегледа и терапијских интервенција трају око 30 минута. Лекари Амбуланта обављају и консултативне прегледе за пацијенте који су на болничком лечењу у Општој болници у Панчеву. У Картотеци амбуланта налази се око 6000 картона.

У Амбуланти се спроводи апликација ампулиране фармаколошке терапије. Снабдевеност амулираним психотропним лековима је добра. Од психотерапијских техника користе се површинске и саветодавне психотерапијске интервенције које спроводе лекари и психолози. У структури морбидитета доминирају депресијски и анксиозни поремећаји, али су високо заступљени и психотични поремећаји претежно хроничног типа. Значајан је и број оних који се лече од алкохолизма.

У Амбуланти се обавља и постхоспитално лечење бивших пацијената Специјалне болнице за психијатријске болести у Ковину, који имају пребивалишта на територији општина Ковачица, Опово, Алибунар и Панчево. **Имајући у виду да у Специјалистичка амбуланта за ментално здравље располаже адекватним кадровским капацитетима, као и да је близу Болница у Ковину, НПМ је става да би руководство Опште болнице у Панчеву могло да размотри могућност да се постојећа Амбуланта трансформише у центар за ментално здравље у заједници.**

У Амбуланти се спроводе и мере безбедности лечења на слободи и заштитне мере. У тренутку посете НПМ укупно је извршавано 58 мера, а од тога психијатријско лечење на слободи – 22, обавезно лечење алкохоличара – 24, мера надзора – 1, заштитна мера – 1 и мера психосоцијалног третмана – 1. Социјални радник је задужен да прати да ли се лице редовно јавља на терапију, а води се и писана евиденција мера у коју се уписују следећи подаци: име и презиме, ЈМБГ и број картона. Надлежни суд се периодично обавештава о току спровођења мере.

Амбуланта има успостављену сарадњу са Казнено – поправним заводом у Панчеву, тако да се по потреби обављају и специјалистички психијатријски прегледи осуђених и притворених лица. Ова лица се у пратњи командира доводе на прегледе у Амбуланту, уз упут заводског лекара, углавном само у акутним стањима. Према наводима руководиоца, командири присуствују прегледима лица која су довели у пратњи. **Став НПМ је да би требало преиспитати праксу редовног присуствовања командира прегледима доведених осуђених и притворених лица и настојати да командири буду присутни само у оправданим случајевима по захтеву лекара (нпр. опасност по безбедност лекара).**

Такође, сходно Закону о заштити лица са менталним сметњама⁴, лица се у пратњи полиције доводе у Амбуланту, те се из амбуланте у случају потребе за хоспитализацијом упућују у Болницу у Ковину. Транспорт лица врши Служба хитне помоћи. Према наводима руководиоца, прегледи ових пацијената врше се без присуства полиције, а уколико лице изјави да је претрпело повреде од стране полиције, повреде се описују и квалификују, о томе се обавештава полиција, а прегледано лице добија медицинску документацију о повредама.

⁴ "Сл. гласник РС", бр. 45/2013